

Πληροφορίες	Ο.4 Πλαίσιο δεξιοτήτων για Εκπαιδευτικούς
Τίτλος έργου	Ευαισθησία σχετικά με τη Σεξουαλική Διαφορετικότητα στην Επαγγελματική Κατάρτιση του Κοινωνικού Τομέα (SENSE)
Αριθμός αναφοράς	2018-1-NL01-KA202-038973
Ημερομηνία	01-12-2020
Έκδοση/διάδοση	ΤΕΛΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
Εταίρος	DEFOIN
Συντάκτες	Juan Escalona Corral

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	3
Σχετικά με αυτό το πλαίσιο.....	6
Συγκεκριμένες δεξιότητες για την προώθηση της ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) διαφορετικότητας στην τάξη	7
Δεξιότητες αντιμετώπισης.....	7
Αυτοέλεγχος.....	9
Αυτογνωσία.....	12
Αυτοεκτίμηση.....	15
Αυτοπεποίθηση.....	17
Αποδοχή σχολίων και κριτικών.....	20
Ευαισθητοποίηση για τη διαφορετικότητα.....	22
Ευαισθητοποίηση για τον σεβασμό και την αξιοπρέπεια.....	24
Σεβασμός προς άλλα άτομα.....	26
Προσαρμοστικότητα.....	28
Ενσυναίσθηση.....	31
Αναφορές.....	34

Εισαγωγή

Αυτό το πλαίσιο δεξιοτήτων είναι το τέταρτο παραδοτέο του έργου **Εναισθησία σχετικά με τη Σεξουαλική Διαφορετικότητα στην Επαγγελματική Κατάρτιση του Κοινωνικού Τομέα (SENSE) No. 2018-1-NL01-KA202-038973**, και έχει ως στόχο να προτείνει ένα σύνολο ικανοτήτων που απαιτούνται τόσο από τους μαθητές όσο και από τους εκπαιδευτικούς για τη συμπερίληψη της διαφορετικότητας, τόσο μεταξύ των ομότιμων τους όσο και μεταξύ των μελλοντικών πελατών στον χώρο εργασίας τους. Το έργο συντονίζεται από την οργάνωση **Stitching Global Alliance for LGBTI Education (GALE)** με έδρα την Ολλανδία. Το έργο υποστηρίζεται επίσης από τη συνεργασία των ακόλουθων ευρωπαϊκών οργανώσεων:

- Fondazione Centro Studi Villa Montesca (Ιταλία)
- I.I.S. LiceoCittà di Pietro
- Formacion Para el Desarrollo e Insercion, Sociedad Limitada – DEFOIN (Ισπανία)
- Εκπαιδευτικός Οργανισμός Eurotraining (Ελλάδα)
- ROC Van Amsterdam – ROCVA (Ολλανδία)
- Ευρωπαϊκό Φόρουμ Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (EfVET) (Βέλγιο)
- CESIE, Ευρωπαϊκό Κέντρο Μελετών και Πρωτοβουλιών (Ιταλία)
- Associazione Euroform (Ιταλία)

Οι κοινωνίες και η αγορά εργασίας αλλάζουν ραγδαία και είναι σαφές ότι οι μαθητές ΕΕΚ χρειάζονται όλο και περισσότερες γενικές δεξιότητες του 21ου αιώνα για να μπορούν να έχουν μια μελλοντική ευκαιρία για εργασία στις μεταβαλλόμενες αγορές. Η απόκτηση τέτοιων βασικών εγκάρσιων δεξιοτήτων αποτελεί σημαντική προτεραιότητα στην ευρωπαϊκή στρατηγική για την ΕΕΚ (ET2020).

Ο στόχος του πλαισίου είναι να προωθήσει έναν εστιασμένο διάλογο σχετικά με τον τρόπο αύξησης της ποιότητας της εκπαίδευσης ΕΕΚ όσον αφορά τη σεξουαλικότητα και τη διαφορετικότητα, και να ξεκινήσει μια συζήτηση σχετικά με τον τρόπο ενίσχυσης των επίσημων απαιτήσεων δεξιοτήτων για μαθητές ΕΕΚ. Οι εταίροι σε αυτό το έργο επιβεβαιώνουν ότι οι επίσημες απαιτήσεις δεξιοτήτων για τους μαθητές ΕΕΚ είναι διαφορετικές ανά χώρα και υπάρχει ακόμη περιθώριο βελτίωσης. Επίσης, μια συζήτηση μεταξύ χωρών και σε ευρωπαϊκό επίπεδο θα είναι επίσης επωφελής για την ενίσχυση της

ευρωπαϊκής ανταπόκρισης στη μισαλλοδοξία και την προώθηση μιας εποικοδομητικής και επαγγελματικής αντιμετώπισης της μισαλλοδοξίας και της πόλωσης.

Η συζήτηση σχετικά με το πλαίσιο εξυπηρετεί:

1. Στη ευαισθητοποίηση σχετικά με τις ισχυρές δεξιότητες που αφορούν τη διαφορετικότητα, συμπεριλαμβανομένης της ευαισθησίας απέναντι στη σεξουαλική διαφορετικότητα
2. Στη δημιουργία ή την ενίσχυση της ανάγκης αναθεώρησης των θεσμικών ή εθνικών επίσημων απαιτήσεων επαγγελματικής κατάρτισης για τους μαθητές
3. Στην υποστήριξη της ανάπτυξης νέων ή προσαρμοσμένων προγραμμάτων σπουδών για την ενίσχυση της εκπαίδευσης πάνω στη διαφορετικότητα στην ΕΕΚ
4. Στην υποστήριξη της ανταλλαγής και εμβάθυνσης της συζήτησης των εμπειριών, των προγραμμάτων σπουδών και των πλαισίων δεξιοτήτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο

Η εφαρμογή και η εργασία πάνω στις δεξιότητες που περιγράφονται σε αυτό το πλαίσιο έχει δύο αποτελέσματα, τα βραχυπρόθεσμα και τα μακροπρόθεσμα. Και τα δύο επηρεάζουν την τάξη και το εργασιακό περιβάλλον όπου οι μαθητές ΕΕΚ θα παρέχουν υπηρεσίες σε πελάτες ΛΟΑΤΚΙ+. Τα αποτελέσματα είναι τα εξής:

1. **Ένταξη των μαθητών ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) στην τάξη:** Με την ανάδειξη του ζητήματος της σεξουαλικής διαφορετικότητας και την εφαρμογή των εργαλείων που προτείνονται σε αυτό το πλαίσιο, η τάξη θα γίνει ένας πιο ανοιχτός χώρος όπου οι μαθητές ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) θα μπορούν να αισθάνονται ασφαλείς, προωθώντας συνεπώς την ένταξή τους.
2. **Σεβασμός απέναντι στη διαφορετικότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) πελατών/χρηστών των εταιρειών στις οποίες θα εργάζονται οι μαθητές ΕΕΚ:** Όταν οι μαθητές ΕΕΚ εντάσσονται στην αγορά εργασίας, θα πρέπει να παρέχουν υπηρεσίες σε διαφορετικούς πελάτες και συγκεκριμένα σε πελάτες που ανήκουν στη ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) κοινότητα. Για παράδειγμα, ενώ οι μελέτες για «ηλικιωμένες/ους λεσβίες, ομοφυλόφιλους, αμφιφυλόφιλους και διεμφυλικούς (ΛΟΑΤΚΙ+) ενήλικες σε κατ' οίκον περίθαλψη, φανερώνουν τις έντονες διακρίσεις, την αφάνεια και τα ταμπού που σχετίζονται με τον τρόπο ζωής των ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) ατόμων» (LEYERZAPF, VISSE, DE BEER & ABMA, 2016), ένα μαθητής ΕΕΚ που διαθέτει τις δεξιότητες πάνω στη διαφορετικότητα που περιγράφονται σε αυτό το πλαίσιο θα είναι σε θέση να παρέχει φροντίδα στις ανάγκες των ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) ατόμων.

Defoin

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Σχετικά με αυτό το πλαίσιο

Αυτό το πλαίσιο δεξιοτήτων καθορίζει τις δεξιότητες που χρειάζονται οι εκπαιδευτικοί Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης προκειμένου να μπορούν να ξεκινήσουν μια συζήτηση για ζητήματα ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) εντός της τάξης. Αυτές οι δεξιότητες θα χωριστούν σε διαπροσωπικές και ενδοπροσωπικές.

Οι δεξιότητες που επιλέχθηκαν είναι εν μέρει ίδιες με αυτές που μπορούν να βρεθούν στο Πλαίσιο Δεξιοτήτων για Μαθητές, καθώς πιστεύουμε ότι οι εκπαιδευτικοί πρέπει να έχουν αυτό το σύνολο δεξιοτήτων για να μπορούν να τις μεταφέρουν στους μαθητές τους. Όμως, ενώ στο Πλαίσιο Δεξιοτήτων για Μαθητές, η εστίαση ήταν στο πώς να εργαζόμαστε πάνω σε αυτές τις δεξιότητες στο πλαίσιο της τάξης, σε αυτό το πλαίσιο θα επικεντρωθούμε στις ανάγκες του εκπαιδευτικού που επιθυμεί να εργαστεί πάνω σε αυτές τις ικανότητες, ειδικά εάν αυτή η εργασία βασίζεται στις δραστηριότητες που προτείνονται στο Πλαίσιο Δεξιοτήτων για Μαθητές.

Για να γίνει αυτό, θα συμπεριλάβουμε 3 ενότητες για καθεμία από τις δεξιότητες: τον ορισμό της, τη συνάφεια της με την προώθηση των ζητημάτων ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) σε μια τάξη Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και τις σχετικές γνώσεις που χρειάζεται ένας εκπαιδευτικός για να την εφαρμόσει στην τάξη. Αυτό το πλαίσιο μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως πρόσθετο εργαλείο για την Εκπαίδευση για Εκπαιδευτικούς που έχει σχεδιαστεί στα πλαίσια αυτού του έργου.

Χρήση του «αυτοί»

Σε αυτό το πλαίσιο θα χρησιμοποιήσουμε την αντωνυμία ουδέτερου φύλου «αυτό» αντί για το γενικό «αυτός». Αυτό το κάνουμε προκειμένου να συμπεριλάβουμε και τα άτομα που μπορούν να ταυτιστούν με τις αντωνυμίες «αυτός» ή «αυτή», καθώς και εκείνα που ταυτίζονται με μια μη δυαδική ταυτότητα φύλου. Θα χρησιμοποιήσουμε τις κλιτές μορφές του «αυτοί» (αυτών, αυτούς), καθώς και την ανακλαστική μορφή «τον εαυτό του», η οποία παρόλο που είναι γραμματικά εσφαλμένη, η χρήση της μπορεί να γίνει αποδεκτή όταν «χρησιμοποιείται σκόπιμα για ένα άτομο του οποίου η προτιμώμενη αντωνυμία είναι αυτό» (Themselves, 2019), όπως συμβαίνει σε αυτό το πλαίσιο.

Συγκεκριμένες δεξιότητες για την προώθηση της ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) διαφορετικότητας στην τάξη

Δεξιότητες αντιμετώπισης

Ενδοπροσωπική δεξιότητα

Ορισμός

Ένα καλό επίπεδο αυτής της δεξιότητας σημαίνει ότι, όπως οι μαθητές, έτσι και οι εκπαιδευτικοί θα είναι σε θέση να πραγματοποιήσουν μια σειρά ενεργειών ή μια διαδικασία σκέψης που είναι χρήσιμες για τον χειρισμό μιας αγχωτικής ή δυσάρεστης κατάστασης ή για την τροποποίηση της αντίδρασης σε μια τέτοια κατάσταση. Συνήθως περιλαμβάνει μια συνειδητή και άμεση προσέγγιση στα προβλήματα, σε αντίθεση με τους αμυντικούς μηχανισμούς.

Έχοντας αποκτήσει αυτήν τη δεξιότητα το άτομο θα:

- Αναγνωρίσει τους στρεσογόνους παράγοντες και τις πηγές τους
- Εφαρμόσει κατάλληλες στρατηγικές για να αντιμετωπίσει τους στρεσογόνους παράγοντες (π.χ. θετική σκέψη, διατήρηση μιας αντικειμενικής άποψης και όχι μιας προσωπικής προοπτικής, πρόβλεψη του στρεσογόνου παράγοντα και αντίδραση με μετρημένο τρόπο, ανάπτυξη δικτύου κοινωνικής υποστήριξης, αποτελεσματική επικοινωνία των συναισθημάτων του, να είναι σωματικά ενεργό, και τα λοιπά.)
- Είναι σε θέση να αποφασίσει εάν θα αντιμετωπίσει άμεσα τον στρεσογόνο παράγοντα, ή εάν, εναλλακτικά, θα αντιμετωπίσει τα συναισθήματα που προκαλεί ο στρεσογόνος παράγοντας

Για να είναι σε θέση οι εκπαιδευτικοί να μεταδώσουν αυτή τη δεξιότητα στους μαθητές, θα πρέπει:

- Να γνωρίζουν τους παράγοντες που πιθανώς να περιορίζουν τις δεξιότητες αντιμετώπισης των ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) και των cisgender/ετεροφυλόφιλων μαθητών
- Να δημιουργήσουν ένα ασφαλές μαθησιακό περιβάλλον στην τάξη
- Να ενθαρρύνουν και να υποστηρίξουν τη μάθηση θετικών δεξιοτήτων αντιμετώπισης για αντικατάσταση των ανώριμων αμυντικών μηχανισμών (Lewis & White, 2009)

Συνάφεια

Όταν ένα άτομο βρίσκεται σε μια αγχωτική κατάσταση, υπάρχει μεγαλύτερη πιθανότητα να ενεργήσει επιθετικά, εκτρέποντας συχνά τον θυμό του (Linsky, Bachman & Straus, 1995), πράγμα που μπορεί να οδηγήσει σε συμπεριφορά μίσους έναντι εκείνων που αποκλίνουν από το «κανονικό». Η δυνατότητα χρήσης δεξιοτήτων αντιμετώπισης μπορεί να μας βοηθήσει να

διαχειριστούμε αγχώτικες καταστάσεις που μπορούν να προκύψουν από τη συζήτηση για τη ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) διαφορετικότητα.

Σχετική γνώση

Οι διακρίσεις εις βάρος μαθητών ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) μπορούν να έχουν τις ακόλουθες συνέπειες που πρέπει να προσπαθήσουμε να αποφύγουμε.

		Βιώνει εκφοβισμό στο σχολείο % (n)	Δεν βιώνει εκφοβισμό στο σχολείο % (n)
Έχει αυτοτραυματιστεί	Ναι	56.5% (178)	44.4% (164)
	Όχι	43.5% (137)	55.6% (205)
Έχει σκεφτεί σοβαρά την αυτοκτονία	Ναι	76.2% (237)	58.6% (212)
	Όχι	23.8% (74)	41.4% (150)
Έχει κάνει σοβαρή απόπειρα αυτοκτονίας	Ναι	36.3% (113)	17.6% (64)
	Όχι	63.7% (198)	82.4% (299)

Πηγή: Higgins et al, 2016

Αυτοέλεγχος

Ενδοπροσωπική δεξιότητα

Ορισμός

Ένα καλό επίπεδο αυτής της δεξιότητας σημαίνει ότι οι εκπαιδευτικοί μπορούν να υποστηρίξουν τους μαθητές τους ώστε να είναι σε θέση να διαχειριστούν τα συναισθήματα και τις ενέργειές τους με συνειδητό τρόπο.

Είναι η ικανότητα να είναι ένα άτομο υπεύθυνο για τη συμπεριφορά του (εμφανής, συγκαλυμμένη, συναισθηματική ή σωματική) και να συγκρατεί ή να αναστέλλει τις παρορμήσεις του.

Έχοντας αποκτήσει αυτήν τη δεξιότητα το άτομο θα:

- Γνωρίζει τους κινδύνους και τις αρνητικές συνέπειες που ενδέχεται να προκύψουν από την επιβλαβή συμπεριφορά
- Αυξήσει τη δέσμευσή τους ως άτομο
- Είναι σε θέση να μετατρέψει τους αφηρημένους στόχους σε μικρά βήματα ή καθήκοντα που πρέπει να φέρει εις πέρας
- Είναι σε θέση να τροποποιήσει τις παρορμήσεις του και να ενεργήσει σύμφωνα με αυτό που γνωρίζει ότι πρέπει να κάνει
- Εκπαιδεύσει τη μνήμη του για να επαναλάβει ορισμένες ενέργειες

Για να είναι σε θέση οι εκπαιδευτικοί να μεταδώσουν αυτή τη δεξιότητα στους μαθητές, θα πρέπει:

- Να είναι σε θέση να βοηθήσουν τον μαθητή να αναγνωρίσει τα συναισθήματά του και πώς αυτά επηρεάζουν την επαγγελματική του απόδοση
- Να είναι σε θέση να συντονίσουν τις δραστηριότητες εντός της τάξης στις οποίες οι μαθητές μπορούν να μάθουν πώς να πειραματίζονται με τον αυτοέλεγχο, όπως παιχνίδια και παιχνίδι ρόλων
- Να είναι σε θέση να βοηθήσουν τους μαθητές να αντιμετωπίσουν επαρκώς τις εντάσεις που μπορεί να υπάρχουν μεταξύ της κουλτούρας του δρόμου, της κουλτούρας του σπιτιού, της σχολικής κουλτούρας και των μελλοντικών επαγγελματικών απαιτήσεων

Συνάφεια

Μερικές φορές οι εκπαιδευτικοί δυσκολεύονται να αντιμετωπίσουν τους μαθητές που φέρνουν την κουλτούρα του δρόμου στο σχολείο (Redde et al, 2009) και όταν ξεκινούν μια συζήτηση σχετικά με τη ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) διαφορετικότητα, ορισμένοι μαθητές

μπορεί να έχουν έντονες αντιδράσεις. Οι μαθητές μπορούν να έχουν έντονες και βίαιες αντιδράσεις απέναντι στη διαφορετικότητα και πρέπει οι εκπαιδευτικοί να έχουν αυτοέλεγχο για να τους αντιμετωπίσουν με κατάλληλο και αποτελεσματικό τρόπο.

Σχετική γνώση

Υπάρχουν δύο πιθανοί τρόποι με τους οποίους οι άνθρωποι μπορούν να αντιδράσουν όταν ένα άτομο αποκλίνει από τον κανόνα. Όταν αισθάνονται άβολα βιώνουν το δίλημμα «πάλη ή φυγή»:

- Όταν «παλεύουν», η πρώτη τους παρόρμηση είναι να εναντιωθούν σε όποιο άτομο αποκλίνει από τον κανόνα, είναι μια επιθετική αντίδραση.
- Η «φυγή» είναι, από την άλλη πλευρά, κάνει το άτομο να απομακρυνθεί, να αγνοήσει και να μην αναγνωρίσει την πραγματικότητα

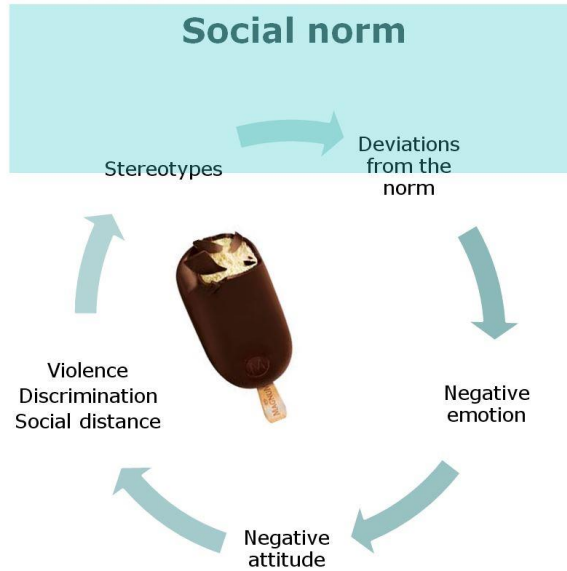
Πρόκειται για αντιδράσεις που βασίζονται στο προαίσθημα και που έχουν «εξελιχθεί ως μηχανισμός επιβίωσης, επιτρέποντας σε ανθρώπους και άλλα θηλαστικά να αντιδρούν γρήγορα σε απειλητικές για τη ζωή καταστάσεις» (Understanding the stress response - Harvard Health, 2011). Ως εκπαιδευτικοί, πρέπει να είστε πάντα σε θέση να αντιμετωπίζετε άμεσα τέτοια συναισθήματα, δίνοντάς τους χώρο αλλά χωρίς να ασκείτε κριτική.

Εάν αγνοήσουμε αυτά τα συναισθήματα, στην πραγματικότητα τα επικυρώνουμε. Η GALE παρομοιάζει αυτές τις στάσεις με ένα παγωτό Magnum, με παγωμένα συναισθήματα μέσα και γνωστικά επιχειρήματα απ' έξω, ως μια στρώση σοκολάτας που καλύπτει τα συναισθήματα. Ενώ ο εύκολος δρόμος είναι να αντιμετωπίσουμε τα επιχειρήματα και να αγνοήσουμε τα συναισθήματα, το πιο αποτελεσματικό εργαλείο για να δώσουμε ένα τέλος στις διακρίσεις, είναι η αναγνώριση και η δουλειά πάνω σε αυτά τα συναισθήματα στην τάξη.

How does social exclusion work?

1. Don't deviate from your peer group; if you have to, keep it private or hidden
2. Naturally, there are only men and women, so men should be warriors and women should be caring
3. Everybody wants a romantic, everlasting, monogamous relationship and children
4. Everybody will be treated as heterosexual unless proven otherwise

(GALE, n.d.)

Αυτογνωσία

Ενδοπροσωπική δεξιότητα

Ορισμός

Ένα καλό επίπεδο αυτής της δεξιότητας μπορεί να βοηθήσει τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς να κατανοήσουν τη θέση / το ρόλο τους στο περιβάλλον διαβίωσης σε σύγκριση με τα άλλα άτομα, καθώς και να καταλάβουν τι αισθάνονται ανά πάσα στιγμή.

Αυτή η δεξιότητα είναι εξαιρετικά σημαντική για τους εκπαιδευτικούς, δεδομένου ότι είναι έμμεσα πρότυπα στο μαθησιακό περιβάλλον και το να έχουν μια καλή δεξιότητα μπορεί να τους βοηθήσει να μεταφέρουν τόσο αυτή όσο και άλλες δεξιότητες στους μαθητές τους.

Έχοντας αποκτήσει αυτήν τη δεξιότητα το άτομο θα:

- Επιδείξει την ικανότητα να προσδιορίζει σαφώς τις δεξιότητές, τις αξίες, τα ενδιαφέροντα και τα βασικά πλεονεκτήματα / αδυναμίες / ευκαιρίες του
- Κρίνει με ακρίβεια τη δική του απόδοση και συμπεριφορά
- Κατανοεί τα άλλα άτομα, το πώς αντιλαμβάνονται τον ίδιο, τα συναισθήματα, τη στάση και την ταυτότητά τους, καθώς και τις αντιδράσεις του απέναντι σε αυτούς.
- Αναγνωρίζει τις ικανότητές, τα συναισθήματα και τις στάσεις του ακόμη και χωρίς εξωτερική αναγνώριση

Για να είναι σε θέση οι εκπαιδευτικοί να μεταδώσουν αυτή τη δεξιότητα στους μαθητές, θα πρέπει:

- Τολμήσουν να δείξουν στους μαθητές τους ότι και οι ίδιοι μερικές φορές αμφισβητούν τις αξίες, τους κανόνες και τις επιλογές τους, ότι δεν είναι «ο αντικειμενικός εμπειρογνώμονας» σε όλους τους τομείς
- Να δείξουν πως παλεύουν να αποκτήσουν περισσότερη αυτογνωσία
- Να ελέγξουν την αυτογνωσία τους σε διάλογο με άλλα άτομα, ακόμα και με μαθητές

Συνάφεια

Πρέπει να έχετε αυτογνωσία σχετικά με το γνωρίζετε για τη ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) κοινότητα. Μερικές φορές μπορεί να σας κάνουν ερωτήσεις στις οποίες ενδέχεται να μη γνωρίζετε την απάντηση. Όταν συμβεί αυτό, είναι καλύτερα να πείτε ανοιχτά «Δεν ξέρω ακόμα, αλλά θα το ψάξω και θα επικοινωνήσω μαζί σου», αντί να δώσετε λανθασμένες ή ασαφείς απαντήσεις. Υπάρχουν πολλοί ανοιχτοί πόροι στο διαδίκτυο, όπου μπορείτε να λάβετε τις πληροφορίες που έχουν ζητήσει οι μαθητές.

Σχετική γνώση

Το It Gets Better Project LGBTIQ+ Glossary συγκεντρώνει τους ορισμούς των βασικών όρων που αφορούν τη ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) κοινότητα, συμπεριλαμβανομένων των παρακάτω:

«Έκφραση φύλου (κοινωνικό φύλο) (GE). Οι εξωτερικές εκδηλώσεις του φύλου, που εκφράζονται με στοιχεία όπως ονόματα, αντωνυμίες, ρούχα, μαλλιά, συμπεριφορά, φωνή, χαρακτηριστικά του σώματος και πολλά άλλα.

Ταυτότητα φύλου (κοινωνικό φύλο) (GI). Η εσωτερική, βαθιά αίσθηση του φύλου. Μερικοί άνθρωποι ταυτίζονται πλήρως με το φύλο το οποίο τους ανατέθηκε κατά τη γέννηση τους (συνήθως αρσενικό ή θηλυκό), ενώ άλλα άτομα μπορεί να ταυτιστούν μόνο με ένα μέρος αυτού του φύλου ή και καθόλου. Μερικοί άνθρωποι ταυτίζονται πλήρως με ένα άλλο φύλο. Σε αντίθεση με την έκφραση φύλου, η ταυτότητα φύλου δεν είναι ορατή σε άλλους.

Βιολογικό φύλο (S). Κατά τη γέννηση, στα βρέφη συνήθως ανατίθεται ένα βιολογικό φύλο. Αυτό βασίζεται συνήθως στην εμφάνιση της εξωτερικής ανατομίας τους και συχνά συγγέεται με το κοινωνικό φύλο. Ωστόσο, το βιολογικό φύλο ενός ατόμου είναι στην πραγματικότητα ένας συνδυασμός σωματικών χαρακτηριστικών όπως τα χρωμοσώματα, οι ορμόνες, τα εσωτερικά και εξωτερικά αναπαραγωγικά όργανα και τα δευτερογενή χαρακτηριστικά του βιολογικού φύλου. Ως αποτέλεσμα, υπάρχουν πολλά περισσότερα βιολογικά φύλα εκτός από τους άνδρες και τις γυναίκες, όπως και πολλά άλλα κοινωνικά φύλα εκτός από τους άνδρες και τις γυναίκες.

Σεξουαλικός προσανατολισμός (SO). Η επιθυμία που έχει ένα άτομο για συναισθηματικές, ρομαντικές ή / και σεξουαλικές σχέσεις με άλλα άτομα, με βάση την έκφραση του φύλου, την ταυτότητα του φύλου ή / και το βιολογικό φύλο. Πολλοί άνθρωποι επιλέγουν να επισημάνουν τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό, ενώ άλλοι όχι.» (It Gets Better Project, 2019)

Μπορείτε να αποκτήσετε πρόσβαση σε ολόκληρο το γλωσσάρι και να το κατεβάσετε δωρεάν

στη διεύθυνση <https://itgetsbetter.org/blog/lesson/glossary/>, όπου μπορείτε να βρείτε επιπλέον πόρους και βίντεο που εξηγούν κάθε έναν από τους βασικούς όρους.

Αυτοεκτίμηση

Ενδοπροσωπική δεξιότητα

Ορισμός

Ένα καλό επίπεδο αυτής της δεξιότητας σημαίνει ότι οι μαθητές γνωρίζουν και πιστεύουν στις δικές τους ικανότητες και την προσωπική τους αξία, και ότι ο εκπαιδευτικός αποτελεί πρότυπο και βοηθά τους μαθητές να αναπτύξουν την αυτοεκτίμηση.

Είναι η ικανότητα αναγνώρισης και συνειδητοποίησης των δυνατοτήτων σας, καθώς και η εποικοδομητική αντιμετώπιση των περιορισμών σας.

Ένα άτομο που έχει περισσότερη αυτοεκτίμηση και βρίσκεται σε ειρήνη με το εαυτό του, είναι λιγότερο πιθανό να υιοθετήσει ακατάλληλη αμυντική συμπεριφορά ενάντια σε αυτό που είναι διαφορετικό από το ίδιο.

Έχοντας αποκτήσει αυτήν τη δεξιότητα το άτομο θα:

- Είναι σε θέση να έχει μια θετική άποψη για το εαυτό του
- Μπορεί να πει όχι
- Είναι σε θέση να αναγνωρίσει συνολικά τα πλεονεκτήματα και τις αδυναμίες του και να τις αποδεχτεί με θετικό τρόπο
- Είναι σε θέση να εκφράσει τις ανάγκες του

Για να είναι σε θέση οι εκπαιδευτικοί να μεταδώσουν αυτή τη δεξιότητα στους μαθητές, θα πρέπει:

- Να προετοιμαστούν για ανοιχτές ή ακόμη και αγενείς ερωτήσεις των μαθητών και να σκεφτούν πώς θα τις αντιμετωπίσουν (ανοιχτή ή διπλωματική απάντηση)
- Να γνωρίζουν πότε οι μαθητές ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) χρειάζονται «κανονική» υποστήριξη ή πότε πρέπει να παραπέμπονται κάπου αλλού, επειδή οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν μπορεί να θεωρηθούν «περίπλοκες»
- Να μάθουν πώς να απευθύνονται σε μαθητές που κρύβουν τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό ή την ταυτότητα του φύλου τους
- Να μάθουν πώς να εκπαιδεύσουν τους μαθητές ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) με ευαίσθητο τρόπο, ώστε να αποκτήσουν περισσότερη αυτοεκτίμηση - όταν είναι απαραίτητο
- Να μάθουν πώς να εκπαιδεύσουν τους cisgender ετεροφυλόφιλους μαθητές που αισθάνονται ότι απειλούνται από τη διαφορετικότητα που βρίσκεται έξω από τα όρια της δικής τους υποτιθέμενης ταυτότητας.

Συνάφεια

Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να έχουν χαμηλή αυτοεκτίμηση λόγω της «έλλειψης γονικής υποστήριξης, της ανεπαρκούς ή ελλιπούς διοικητικής υποστήριξης και της αναταραχής των μη ελεγχόμενων τάξεων λόγω της συμπεριφοράς των μαθητών και της έλλειψης

ενδιαφέροντος για μάθηση» (Mbuva, 2016). Για να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν τη ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) διαφορετικότητα στην τάξη, χρειάζονται ένα υψηλό επίπεδο αυτοεκτίμησης για να μπορούν να θέσουν όρια, να αντιμετωπίσουν διαφορετικά είδη συμπεριφοράς και να κάνουν ουσιαστική δουλειά που δεν παραμένει στην επιφάνεια του προβλήματος.

Σχετική γνώση

Τα άτομα που ανήκουν σε σεξουαλικές μειονότητες αντιμετωπίζουν υψηλότερα ποσοστά προβλημάτων ψυχικής υγείας από ότι τα ετεροφυλόφιλα άτομα. Θεωρείται ότι το άγχος που βιώνουν οι μειονότητες (https://en.wikipedia.org/wiki/Minority_stress) εξηγεί αυτήν την ανισότητα, εν μέρει λόγω των αυξημένων ποσοστών γενικών επικίνδυνων ψυχολογικών παραγόντων όπως η χαμηλή αυτοεκτίμηση (Bridge, L., Smith, P., & Rimes, K. A. (2019). Πολλές επιστημονικές μελέτες έχουν δείξει ότι τα άτομα που ανήκουν σε μειονότητες βιώνουν πολλές προκαταλήψεις, που προκαλούν αντιδράσεις άγχους (π.χ. υψηλή αρτηριακή πίεση, άγχος) που αυξάνονται με την πάροδο του χρόνου, οδηγώντας τελικά σε μείωση της αυτοεκτίμησης και της κακής ψυχικής και σωματικής υγείας.

Το στρες των μειονοτήτων μπορεί να μην είναι εμφανές όταν συμβαίνει. Μία από τις βασικές αιτίες αυτού είναι ότι οι στρεσογόνοι παράγοντες είναι οι εμπειρίες του ίδιου του ατόμου και του περιβάλλοντός του που θεωρούνται ως «φυσιολογικές» και «μη προβληματικές» (για παράδειγμα, το συνεχές κορόιδομα ως κάτι που συμβαίνει μεταξύ των παιδιών, και το οποίο πρέπει να αγνοήσουμε και να μην το συγχέουμε με τις διακρίσεις). Ωστόσο, η συσσώρευση αυτών των σχετικά χαμηλού επιπέδου στρεσογόνων παραγόντων, τελικά οδηγεί σε εξάντληση, η οποία συχνά δεν αναγνωρίζεται ότι σχετίζεται με την ομοφοβία ή την τρανσφοβία.

Επιπλέον, υπάρχουν ενδείξεις ότι τα ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) άτομα αντιμετωπίζουν υψηλότερους κινδύνους να υποφέρουν όχι μόνο από άγχος, αλλά και από άλλες ψυχικές ασθένειες, λόγω του στρες της μειονότητας, αλλά και από προβλήματα στη σωματική τους υγεία όπως ορισμένοι τύποι καρκίνου, καρδιαγγειακές παθήσεις, διαβήτης ή άσθμα (Lick et al. , 2013).

Σε κράτη με προκατειλημμένη ή μη προστατευτική νομοθεσία, αυτή μπορεί να προσθέσει μια αίσθηση αδυναμίας και μια αίσθηση ότι δεν υπάρχει διέξοδος από τις διακρίσεις. Σε ένα άλλο επίπεδο, μια κουλτούρα εργασίας ή σχολείου που προάγει ή υποστηρίζει υψηλά επίπεδα ετεροκανονικότητας, μπορεί επίσης να αποτελέσει πηγή άγχους και χαμηλής αυτοεκτίμησης για τις μειονότητες.

Αυτοπεποίθηση

Ενδοπροσωπική δεξιότητα

Ορισμός

Ένα καλό επίπεδο αυτής της δεξιότητας αποδεικνύει στα άλλα άτομα ότι οι μαθητές γνωρίζουν πραγματικά πώς να δρουν και να αποδέχονται τις συνέπειες των αποφάσεων τους.

Σχετίζεται με την εμπιστοσύνη στις ικανότητες, τις δεξιότητες και την κρίση κάποιου, καθώς και με την πεποίθηση ότι είναι σε θέση να ανταποκριθεί επιτυχώς στις απαιτήσεις μιας εργασίας.

Ένα άτομο με χαμηλή αυτοπεποίθηση αισθάνεται πιο εύκολα πληγωμένο και μπορεί να αντιδράσει επιθετικά σε αυτό.

Έχοντας αποκτήσει αυτή την δεξιότητα, το άτομο θα:

- Νιώσει άνετα με τις νέες συνθήκες στη ζωή του
- Νιώσει ευχαριστημένο με τις δικές του αποφάσεις
- Νιώσει ασφάλεια με το εαυτό του
- Αποδεχτεί τις συνέπειες των δικών του αποφάσεων
- Είναι σε θέση να γεννήσει την αυτοπεποίθηση σε άλλους ανθρώπους στις αποφάσεις τους

Για να είναι σε θέση οι εκπαιδευτικοί να μεταδώσουν αυτή τη δεξιότητα στους μαθητές, θα πρέπει:

- Αισθάνονται σίγουροι ότι μπορούν να συζητήσουν για τη σεξουαλική διαφορετικότητα με τους μαθητές και σε ένα ευρύτερο επίπεδο, για να προβληματιστούν μαζί τους σχετικά με αξίες και κανόνες σε πολλούς τομείς
- Να είναι σε θέση να χρησιμοποιούν διαδραστικές μεθόδους που επιτρέπουν τη βιωματική μάθηση, όπως ένας πραγματικός διάλογος και όχι μια συζήτηση, ένα παιχνίδι ρόλων ή παιχνίδια για την εξερεύνηση και την οικοδόμηση εμπιστοσύνης
- Επειδή μερικές φορές αυτό μπορεί να είναι ένα ευαίσθητο θέμα, ο εκπαιδευτικός χρειάζεται την δεξιότητα να εκτιμά τους κινδύνους που εμπλέκονται στην προσφορά τέτοιων προγραμμάτων και να προετοιμάζεται για την κριτική που θα δεχτεί, ώστε να είναι σίγουρος για το πώς να χειριστεί την αντίθετη άποψη

Συνάφεια

Προκειμένου να αντιμετωπίσουμε ένα τόσο περίπλοκο θέμα στην τάξη, πρέπει να είμαστε σίγουροι για τις γνώσεις μας, και ως εκ τούτου πρέπει να προετοιμαστούμε σχολαστικά για την τάξη. Η ανάγνωση πρόσθετου υλικού, ερευνητικών εργασιών, η παρακολούθηση

επεξηγηματικών βίντεο ή η διαβούλευση με καθηγητές ή οργανισμούς ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) μπορεί να μας βοηθήσει να αυξήσουμε την αυτοπεποίθησή μας για να ξεκινήσουμε μια συζήτηση σχετικά με τη ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) διαφορετικότητα στο σχολείο.

Σχετική γνώση

Στην Εκπαίδευση για Εκπαιδευτικούς που αναπτύξαμε ως μέρος της δεύτερης πνευματικής παραγωγής του έργου SENSE, προτείναμε τη δραστηριότητα των 40 ερωτήσεων. Αυτή η δραστηριότητα σας βοηθά να προετοιμάσετε μερικές από τις πιο συχνές ερωτήσεις που μπορούν να κάνουν οι μαθητές όταν συζητάτε το ζήτημα της σεξουαλικής διαφορετικότητας στην τάξη.

Λάβετε υπόψη ότι ορισμένες από τις προτεινόμενες ερωτήσεις είναι προκατειλημμένες και δεν αναζητούν απάντηση, αλλά έχουν ως μοναδικό στόχο να διαταράξουν ή να μοϊκοτάρουν τη δραστηριότητα και πρέπει να είστε προετοιμασμένοι να απαντήσετε και στους μαθητές αυτούς εξίσου.

Οι ερωτήσεις που προτείνονται στη δραστηριότητα είναι οι ακόλουθες:

Τι σημαίνει παρενδυσία;	Τι σημαίνει τρανς;	Τι σημαίνει cisgender;	Τι σημαίνει ίντερσεξ;
Άντρας με άντρα, γυναίκα με γυναίκα. Απλά δεν γίνεται, έτσι;	Πως ξέρει ένα άτομο ότι είναι γκέι ή λεσβία;	Μπορεί να γίνει ένα άτομο γκέι λόγω της αποπλάνησης;	Υπάρχει θεραπεία ή φάρμακο ενάντια στη έλξη από το ίδιο φύλο;
Γιατί χρειάζονται αυτές τις διαδηλώσεις υπερηφάνειας;	Άντρας με άντρα, γυναίκα με γυναίκα. Απλά δεν γίνεται, έτσι;	Το κορόιδεμα στους γκέι γίνεται απλά για πλάκα, έτσι;	Γιατί οι γκέι έχουν τα δικά τους μπαρ;
Πώς κάνουν σεξ οι ομοφυλόφιλοι;	Χρησιμοποιούν οι λεσβίες μπανάνες στο σεξ;	Δεν είναι πολύ ντροπιαστικό για τους γονείς;	Είναι οι λεσβίες πάντα τόσο σκύλες;
Είναι όλοι οι ομοφυλόφιλοι θηλυπρεπείς;	Οι αμφιφυλόφιλοι είναι αναποφάσιστοι;	Δεν είναι βρώμικο;	Μπορούμε να εμπιστευτούμε τους αμφιφυλόφιλους;
Πώς μπορούν οι άνθρωποι να συμφιλιώσουν την ομοφυλοφιλική προτίμηση με τη θρησκεία τους;	Η ομοφυλοφιλία απαγορεύεται από το Ισλάμ (ή τη Βίβλο), έτσι δεν είναι;	Εάν μια λεσβία κάνει σεξ με έναν άντρα, μπορεί να γίνει ξανά φυσιολογική;	Πώς καταλαβαίνουμε ποιός/ποιά γκέι/λεσβία είναι το αρσενικό ή το θηλυκό στη σχέση;

Μισούν όλες οι λεσβίες τους άντρες;	Είναι φυσιολογική ο ομοφυλοφιλία;	Είναι στη μόδα το να είσαι γκέι ή λεσβία;	Χρησιμοποιούν οι λεσβίες μπανάνες στο σεξ;
Γιατί τα ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) (LGBTQI+) άτομα θέλουν να είναι διαφορετικά;	Γιατί τα διεμφυλικά άτομα δεν μπορούν να συμπεριφερθούν σαν κανονικοί άντρες/γυναίκες;	Οι γκέι κάνουν μόνο σύντομες σχέσεις;	Οι γκέι άντρες ψάχνουν πάντα για σεξ;
Γιατί οι άνθρωποι προσπαθούν να μπερδέψουν τους νέους με την ιδεολογία των φύλων;	Πως μοιράζουν τις δουλειές οι ομοφυλόφιλοι που ζουν μαζί;	Μπορείς να αλλάξεις τον σεξουαλικό σου προσανατολισμό;	Έκανες ποτέ σεξ με άτομο του ίδιου φύλου;

(Polytarchi, 2019)

Αποδοχή σχολίων και κριτικών

Ενδοπροσωπική δεξιότητα

Ορισμός

Είναι η δεξιότητα να ακούει ένα άτομο άλλες απόψεις και να αυτό-αξιολογείται. Ένα καλό επίπεδο αυτής της δεξιότητας θα βοηθήσει τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς να μάθουν από προηγούμενες προσωπικές εμπειρίες - τόσο θετικές όσο και αρνητικές - και να αυξήσουν τις πιθανότητες επιτυχίας τους στην ένταξη στο σχολείο και γενικά στην κοινωνική ζωή.

Εάν ένα νέο σε ηλικία άτομο συνηθίσει να δέχεται σχόλια και κριτικές, μπορεί να δεχτεί ευκολότερα άλλες πραγματικότητες εκτός από τη δική του, συμπεριλαμβανομένων των πραγματικοτήτων των ατόμων ΛΟΑΤΚΙ+.

Έχοντας αποκτήσει αυτή την δεξιότητα, το άτομο θα:

- Κατανοήσει ότι άλλα άτομα μπορεί να έχουν μια διαφορετική άποψη για το ίδιο θέμα, η οποία θα μπορούσε να είναι επωφελής για αυτό
- Ακούει με θετικό τρόπο την άποψη και τα σχόλια των εκπαιδευτικών και των συμμαθητών του και θα τα αποδέχεται
- Κατανοήσει ότι τα σχόλια δεν είναι απόρριψη ή προσωπική επίθεση, αλλά γίνονται για τη βελτίωση του ατόμου
- Είναι σε θέση να δεχθεί συμβουλές που του έχουν δοθεί και να τις χρησιμοποιήσει για περαιτέρω προσωπική ανάπτυξη.

Για να είναι σε θέση οι εκπαιδευτικοί να μεταδώσουν αυτή τη δεξιότητα στους μαθητές, θα πρέπει:

- Να γίνουν πρότυπα με την αποδοχή της κριτικής με ευγενικό τρόπο, ακόμη και από μαθητές
- Να είναι σε θέση να εντοπίζουν διδακτικές μεθόδους για τη διδασκαλία της ενεργητικής ακρόασης με βάση την ενσυναίσθηση, μέσα από την προσφορά και την αποδοχή σχολίων και την αντιμετώπιση της άμεσης κριτικής

Συνάφεια

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, ενδέχεται να μη γνωρίζουμε τα πάντα για τη ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) διαφορετικότητα όταν μιλάμε στους μαθητές μας. Πρέπει να είμαστε ανοιχτοί στις διορθώσεις όταν μιλάμε για κάτι που δεν γνωρίζουμε καλά και πρέπει να είμαστε έτοιμοι για περαιτέρω εκμάθηση.

Σχετική γνώση

Στα πλαίσια του έργου SENSE δημιουργήσαμε την Εκπαίδευση για Εκπαιδευτικούς, **Σεξουαλική Διαφορετικότητα στην ΕΕΚ: Ένα Εγχειρίδιο για Εκπαιδευτικούς** (Polytarchi, 2019). Με αυτήν την εκπαίδευση, θα αποκτήσετε μια εισαγωγική κατάρτιση στη ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) διαφορετικότητα που μπορεί να εφαρμοστεί στην τάξη ΕΕΚ.

Εναισθητοποίηση για τη διαφορετικότητα

Διαπροσωπική δεξιότητα

Ορισμός

Ένα καλό επίπεδο αυτής της δεξιότητας σημαίνει ότι οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αγκαλιάσουν (και να είναι ανοιχτοί για να συζητήσουν) τη μοναδικότητα όλων των ατόμων, σε διάφορους τομείς, όπως η φυλή, οι θρησκευτικές πεποιθήσεις, η εθνικότητα, η ηλικία, το φύλο, ο σεξουαλικός προσανατολισμός, οι σωματικές ικανότητες, οι πολιτικές πεποιθήσεις, και η κοινωνικοοικονομική κατάσταση, και η αναγνώριση ότι οι πολιτισμικοί (κ.λπ.) παράγοντες περιορίζουν την έκφραση της διαφορετικότητας.

Η κατοχή αυτής της δεξιότητας σημαίνει ότι:

- Οι δεξιότητες εναισθητοποίησης σχετικά με τη διαφορετικότητα εκτείνονται πέρα από την απλή ανοχή, για να συμπεριλάβουν την εξερεύνηση αυτών των ατομικών διαφορών, να τις σέβονται και στο τέλος να καλλιεργήσουν μια υγιή σχέση με το άλλο άτομο, παρά τις διαφορές τους
- Δημιουργείται ένα αρμονικό περιβάλλον στο οποίο ο αμοιβαίος σεβασμός και η ισότητα είναι εγγενείς, προστατεύοντας έτσι τη διαφορετικότητα στο σχολείο

Για να είναι σε θέση οι εκπαιδευτικοί να μεταδώσουν αυτή τη δεξιότητα στους μαθητές, θα πρέπει:

- Να κάνουν μια ανάλυση του επιπέδου δεκτικότητας σε διαφορετικούς τύπους διαφορετικότητας στις τάξεις τους
- Να είναι σε θέση να διακρίνουν μεταξύ διαφορετικών επιπέδων ανοχής, αποδοχής, ενδιαφέροντος και προθυμίας έτσι ώστε να επανεξετάσουν τα δικά τους πλαίσια αξιών
- Να γνωρίζουν τις παιδαγωγικές μεθόδους που αφορούν τη διαφορετικότητα

Συνάφεια

Πρέπει να κατανοήσουμε πώς και γιατί καταπιέζεται η διαφορετικότητα και ποια εργαλεία χρησιμοποιεί η κοινωνία για να προκαλέσει αυτή την καταπίεση σε εκείνους που δεν συμμορφώνονται με τον κανόνα, ο οποίος στην κοινωνία μας είναι προστάζει τα άτομα να είναι ετεροφυλόφιλα και cisgender.

Σχετική γνώση

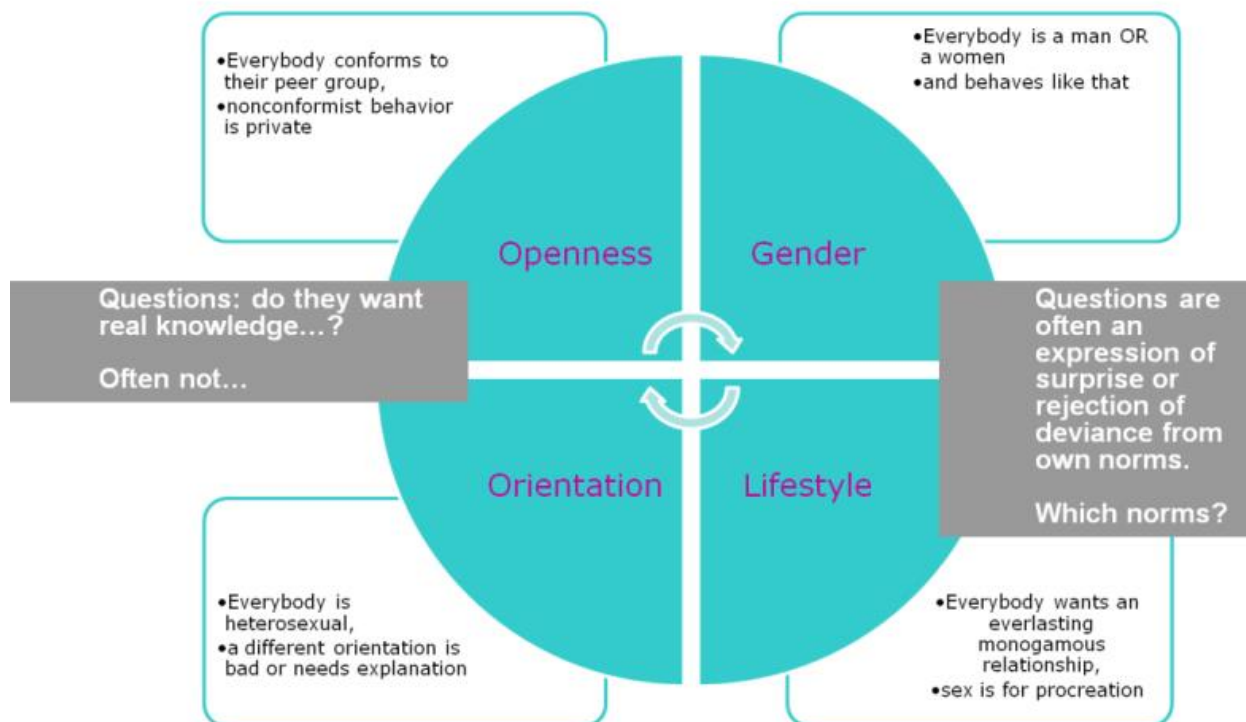
Η ετεροκανονικότητα ορίζεται ως «αυτό που κάνει την ετεροφυλοφιλία να φαίνεται συνεκτική, φυσική και προνομιούχα. Περιλαμβάνει την υπόθεση ότι ο καθένας μας είναι «φυσικά» ετεροφυλόφιλος και ότι η ετεροφυλοφιλία είναι ιδανική και ανώτερη από την

ομοφυλοφιλία ή την αμφι-φυλοφιλία» ("heteronormativity", n.d.).

Για να καταλάβουμε πώς λειτουργεί αυτή η καταπίεση, η GALE έχει αναπτύξει το μοντέλο OGLO (Dankmeijer, 2018) που αποδίδει στο σύστημα ετεροκανονικής καταπίεσης τα παρακάτω τέσσερα βασικά στοιχεία:

- **Δεκτικότητα:** Όταν ένας μαθητής δεν συμμορφώνεται με τον «κανόνα» και το εκφράζει ανοιχτά, οι συμμαθητές του μπορεί να αντιδράσουν αρνητικά, λέγοντάς του να το κρατήσει για εκείνον ή ακόμα και να το κρύψει. Υπάρχει διαφορά μεταξύ του επιτρεπόμενου βαθμού δεκτικότητας των ετεροφυλόφιλων ρομαντικών ή σεξουαλικών εμπειριών σε σύγκριση με τις άλλες.
- **Φύλο:** Αυτοί οι μαθητές που δεν συμμορφώνονται με τους καθιερωμένους κανόνες και ρόλους των φύλων θεωρούνται κατώτεροι από τους συνομηλίκους τους. Αυτό επηρεάζει ακόμη περισσότερο τους θηλυπρεπείς άντρες.
- **Τρόπος ζωής:** Ο κανόνας είναι ότι οι σχέσεις πρέπει να είναι μονογαμικές και να βασίζονται στην αναπαραγωγή. Οι κανόνες ισχύουν εδώ και αιώνες και αναπαράγουν πρότυπα φύλου στα οποία οι άνδρες έχουν κυρίαρχο ρόλο έναντι των γυναικών. Οι σχέσεις που δεν ακολουθούν αυτούς τους κανόνες δεν θεωρούνται επαρκείς.
- **Προσανατολισμός:** Κάθε άνθρωπος είναι ετεροφυλόφιλος, εκτός εάν αποδειχθεί το αντίθετο. Πρέπει να εξηγηθούν και άλλα είδη σεξουαλικότητας. Αλλά αν εξηγηθούν με υπερηφάνεια, μπορεί να απορριφθούν ως προκλήσεις.

GALE
THE GLOBAL ALLIANCE
FOR LGBT EDUCATION

(Dankmeijer, 2018)

Εναισθητοποίηση για τον σεβασμό και την αξιοπρέπεια

Διαπροσωπική δεξιότητα

Ορισμός

Ένα καλό επίπεδο αυτής της δεξιότητας μπορεί να βοηθήσει στην κατανόηση, τον σεβασμό και την ανεκτικότητα απέναντι σε όλους τους ανθρώπους και την αποδοχή κάθε είδους διαφορετικότητας. Αυτή η δεξιότητα θα επιτρέψει την αποτελεσματική αλληλεπίδραση με όλους τους ανθρώπους και θα υποστηρίξει τη διαφορετικότητα (φυλή, ηλικία, εθνικότητα, φύλο, εκπαιδευτικό επίπεδο, κοινωνικοοικονομική κατάσταση, πνευματικές και σωματικές ικανότητες, θρησκευτικές και πολιτικές πεποιθήσεις). Θα μας βοηθήσει να αναγνωρίσουμε και να αποδεχτούμε και τις δύο διαστάσεις της διαφορετικότητας - προσωπική και οργανωτική - στο σχολείο. Είναι επίσης η ικανότητα του ατόμου να γνωρίζει πρώτα ένα άλλο άτομο και να μην ενεργεί βάσει στερεοτύπων της διαφορετικότητας.

Έχοντας αποκτήσει αυτή την δεξιότητα, το άτομο θα:

- Είναι σε θέση να επιδείξει μια δίκαιη, αντικειμενική και ανοιχτή στάση απέναντι σε εκείνους των οποίων οι απόψεις, οι πεποιθήσεις, οι πρακτικές είναι διαφορετικές από του ίδιου
- Είναι ανοιχτόμυαλο απέναντι σε άλλους πολιτισμούς, θρησκείες και τρόπους ζωής
- Είναι σε θέση να αναγνωρίζει και να υποστηρίζει άτομα με διαφορετικά επίπεδα διαφορετικότητας και να τα ενδυναμώνει
- Αναγνωρίζει και θα αποδεχτεί και τις δύο διαστάσεις της διαφορετικότητας - προσωπική και οργανωτική - στο σχολείο.

Για να είναι σε θέση οι εκπαιδευτικοί να μεταδώσουν αυτή τη δεξιότητα στους μαθητές, θα πρέπει:

- Να είναι σε θέση να εξηγήσουν τη διαφορά μεταξύ της αναγνώρισης της διαφορετικότητας και των στερεοτύπων
- Να είναι σε θέση να μεταδώσουν ένα αίσθημα επαγγελματικότητας στους μαθητές, που περιλαμβάνει την αναγνώριση ότι όλοι οι πελάτες αξίζουν να αντιμετωπιστούν αξιοπρέπεια
- Να είναι σε θέση να καταστήσουν σαφές στους μαθητές ότι χωρίς αυτόν τον επαγγελματισμό, δεν θα μπορούν να αποκτήσουν το πτυχίο τους
- Να συμφωνήσουν με τους συναδέλφους και τη διεύθυνση ΕΕΚ σχετικά με τα ελάχιστα πρότυπα επαγγελματικής ανοχής, πώς παρακολουθούνται και ελέγχονται αυτά και πώς ο φορέας ΕΕΚ επικοινωνεί με τους μαθητές σχετικά με αυτά με διαφανή και ακέραιο τρόπο

Συνάφεια

Ενώ η ευαισθητοποίηση για τη διαφορετικότητα είναι μια δεξιότητα που επικεντρώνεται στην έννοια της διαφορετικότητας, αυτή η δεξιότητα επικεντρώνεται στα άτομα. Χρειαζόμαστε αυτήν τη δεξιότητα για να λάβουμε υπόψη τις ανάγκες καθενός από τους μαθητές μας, δίνοντας βάρος στις καταστάσεις που βιώνουν (συμπεριλαμβανομένης της ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) διαφορετικότητας) και τις ατομικές τους ανάγκες.

Σχετική γνώση

Ως εκπαιδευτικός που δείχνει ανοιχτά τη στήριξή του στα ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) άτομα, ενδέχεται ένας μαθητής να έρθει σε εσάς και να σας δηλώσει ανοιχτά ότι ανήκει στη ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) κοινότητα. Σύμφωνα με το Safe Space Kit (GLSEN, 2019), αυτές είναι μερικές συμβουλές που μπορείτε να ακολουθήσετε όταν προσφέρετε υποστήριξη σε έναν μαθητή σε αυτήν την περίπτωση:

WHAT NOT TO SAY WHEN SOMEONE COMES OUT TO YOU:

▼ **“I knew it!”** This makes the disclosure about you and not the student, and you might have been making an assumption based on stereotypes.

▼ **“Are you sure?” “You’re just confused.” “It’s just a phase — it will pass.”** This suggests that the student doesn't know who they are.

GLSEN, 2019

- Προσφέρετε τη στήριξή σας, αλλά μην υποθέσετε ότι ο μαθητής χρειάζεται απαραίτητα βοήθεια
- Να είστε πρότυπο αποδοχής
- Εκτιμήστε το θάρρος του μαθητή
- Ακούστε, ακούστε, ακούστε
- Διασφαλίστε και σεβαστείτε την εμπιστευτικότητα
- Κάντε ερωτήσεις που δείχνουν κατανόηση, αποδοχή και συμπόνια
- Να θυμάστε ότι ο μαθητής δεν έχει αλλάξει
- Να είστε προετοιμασμένοι να παραπέμψετε τον μαθητή σε ένα άλλο άτομο

Ο ίδιος οδηγός προσφέρει επίσης μερικά επιπλέον στοιχεία που πρέπει να ληφθούν υπόψη όταν ένας μαθητής σας αποκαλύψει ότι είναι τρανς (GLSEN, 2019):

- Αναγνωρίστε την ταυτότητα και την έκφραση του φύλου του ατόμου
- Να θυμάστε ότι η ταυτότητα φύλου είναι ξεχωριστή από τον σεξουαλικό

προσανατολισμό

Σεβασμός προς άλλα άτομα

Διαπροσωπική δεξιότητα

Ορισμός

Ένα καλό επίπεδο αυτής της δεξιότητας σημαίνει ότι οι μαθητές αντιμετωπίζουν ή σκέφτονται με σεβασμό για κάτι ή για κάποιο άτομο. Σέβονται τους τα άλλα άτομα παρά τις διαφορές που μπορεί να υπάρχουν μεταξύ τους. Αυτό παραμένει σημαντικό ακόμη και όταν οι πτυχές της σεξουαλικής διαφορετικότητας έρχονται σε αντιπαράθεση με τις δικές τους αξίες ή κανόνες.

Έχοντας αποκτήσει αυτή την δεξιότητα, το άτομο:

- Θα είναι σε θέση να σέβεται την άποψη άλλων ατόμων
- Θα είναι σε θέση να σέβεται τις ενέργειες άλλων ατόμων

Οι προστιθέμενες δεξιότητες των εκπαιδευτικών είναι παρόμοιες με αυτές που αναφέρονται στην ενότητα «ευαισθητοποίηση για τη διαφορετικότητα» και «ευαισθητοποίηση για τον σεβασμό και την αξιοπρέπεια».

Συνάφεια

Πρέπει να κατανοήσουμε τη βία που ενδέχεται να υποστούν οι ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) μαθητές μας, προκειμένου να είμαστε έτοιμοι να απαντήσουμε αντιδράσουμε στην παρενόχληση και τον εκφοβισμό.

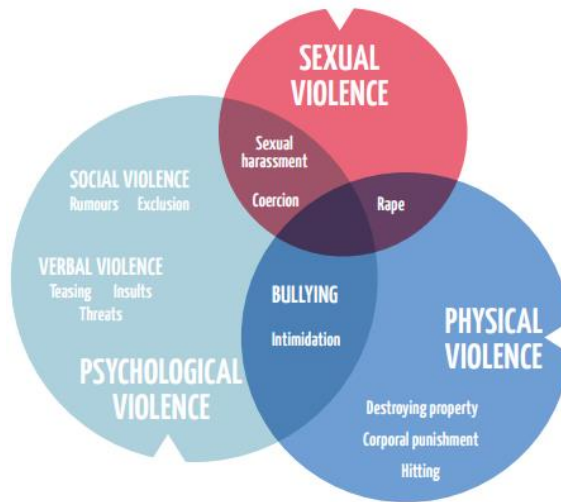
Σχετική γνώση

Βία που βασίζεται στον Σεξουαλικό Προσανατολισμό, την Ταυτότητα και Έκφραση Φύλου και τα Χαρακτηριστικά του Φύλου (SOGIESC-based violence)

Η Βία που βασίζεται στον Σεξουαλικό Προσανατολισμό, την Ταυτότητα και Έκφραση Φύλου και τα Χαρακτηριστικά του Φύλου, «βασίζεται σε πολιτισμικούς κανόνες και προσδοκίες σχετικά με το φύλο και τους ρόλους του φύλου» (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2018), και μπορεί να λάβει τις ακόλουθες μορφές:

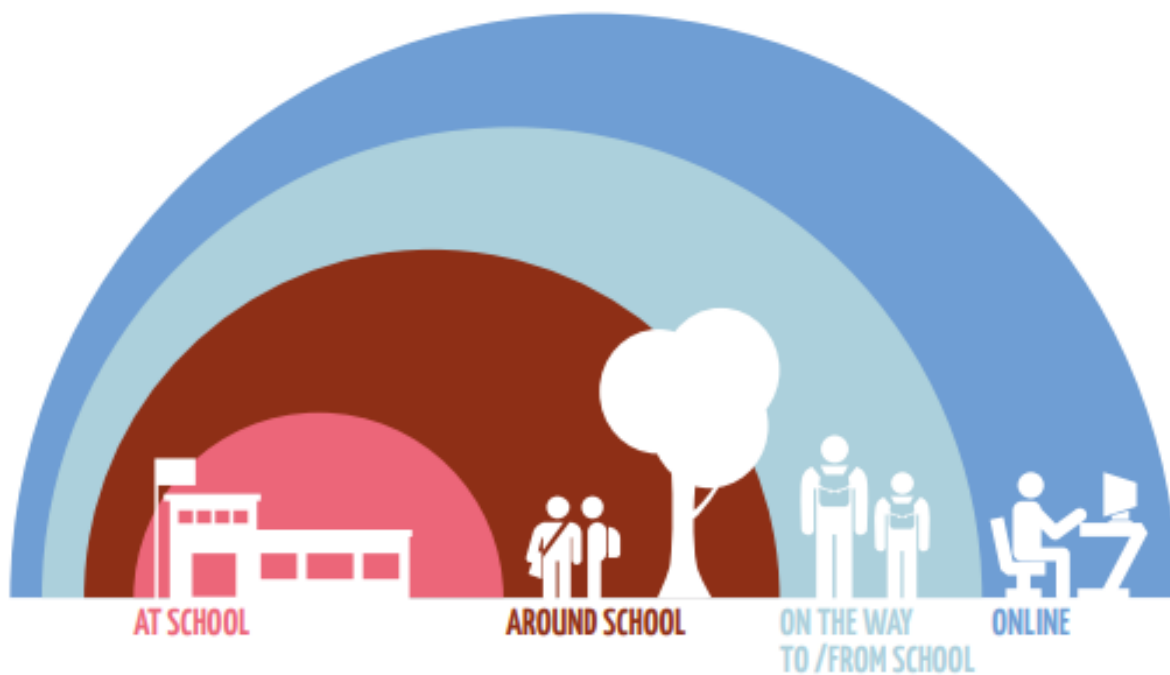
MORE THAN BULLYING:
HOMOPHOBIC AND TRANSPHOBIC VIOLENCE MANIFESTS IN A NUMBER OF WAYS

(UNESCO, 2016)

Έχει σημασία ότι τόσο η σεξουαλική όσο και η ψυχολογική βία μπορούν να συμβούν σε ένα διαδικτυακό περιβάλλον. Έχει ακόμη μεγαλύτερη σημασία να κατανοήσουμε που αλλού μπορεί να λάβει χώρα αυτή η βία:

NOT JUST INSIDE SCHOOLS: HOMOPHOBIC AND TRANSPHOBIC VIOLENCE IN EDUCATIONAL SETTINGS HAPPENS IN MORE THAN ONE PLACE

(UNESCO, 2016)

Προσαρμοστικότητα

Διαπροσωπική δεξιότητα

Ορισμός

Ένα καλό επίπεδο αυτής της δεξιότητας δείχνει την ικανότητα αποδοχής των αλλαγών και των νέων συνθηκών στην προσωπική ζωή, την κατανόηση ότι τα πράγματα αλλάζουν και την προσαρμογή σε αυτά, καθώς και τη διαχείριση πολλαπλών εργασιών και τον καθορισμό προτεραιοτήτων στη ζωή.

Έχοντας αποκτήσει αυτή την δεξιότητα, το άτομο θα:

- Κατανοεί ότι τα πράγματα αλλάζουν με πολύ μεγαλύτερη ταχύτητα από ποτέ
- Είναι σε θέση να δεχτεί αλλαγές ή νέες συνθήκες στη ζωή του
- Είναι σε θέση να διαχειριστεί πολλαπλές εργασίες και να θέσει προτεραιότητες στη ζωή τους
- Είναι σε θέση να προσαρμοστεί στις μεταβαλλόμενες συνθήκες

Για να είναι σε θέση οι εκπαιδευτικοί να μεταδώσουν αυτή τη δεξιότητα στους μαθητές, θα πρέπει:

- Να γνωρίζουν τις πρόσφατες βελτιώσεις στη ζωή των ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) ατόμων, νομικά και κοινωνικά, ειδικά τις αλλαγές που σχετίζονται με το επάγγελμα για το οποίο σπουδάζουν οι μαθητές
- Να κατανοήσουν τον τρόπο με τον οποίο αυτό επηρεάζει τις επαγγελματικές δεξιότητες των μαθητών και των μελλοντικών εργαζομένων
- Να μάθουν πώς να εργάζονται με μαθητές με πιθανές συγκρούσεις διαφορετικότητας στο μελλοντικό περιβάλλον εργασίας τους

Συνάφεια

Η κοινωνία βρίσκεται σε συνεχή αλλαγή. Τα ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) άτομα είναι πλέον πιο ορατά και η εκπαίδευση για τη διαφορετικότητα περιλαμβάνεται στους περισσότερους ευρωπαϊκούς νόμους περί εκπαίδευσης. Πρέπει να παρέχουμε μια εκπαίδευση σύμφωνη με την εποχή στην οποία ζούμε και αυτό περιλαμβάνει την προσαρμογή της διδασκαλίας μας ώστε να συμπεριλάβει τη ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) διαφορετικότητα στις τάξεις μας.

Σχετική γνώση

Προκειμένου να προσαρμόσουμε τη διδασκαλία μας ώστε να συμπεριλάβει τη ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) διαφορετικότητα, στο έργο SENSE έχουμε αναπτύξει τον Σύμβουλο

Προγράμματος Σπουδών, που είναι μια μεθοδολογία που συμβουλεύει τις ομάδες που οργανώνουν τα μαθήματα ΕΕΚ σχετικά με τον τρόπο ενσωμάτωσης της διαφορετικότητας και της σεξουαλικής διαφορετικότητας σε ένα σπειροειδές πρόγραμμα σπουδών. Για την εφαρμογή του SSC (SENSE Spiral Curriculum), οι εκπαιδευτικοί πρέπει:

- Να είναι σε θέση να δημιουργούν και να διατηρούν ένα ασφαλές, χωρίς αποκλεισμούς και ευνοϊκό μαθησιακό περιβάλλον, έτσι ώστε όλοι οι μαθητές διαφορετικών πολιτισμικών και θρησκευτικών υποβάθρων, ικανοτήτων, ταυτοτήτων φύλου και σεξουαλικών προσανατολισμών να αισθάνονται προστατευμένοι, ενταγμένοι και παρακινημένοι να συμμετέχουν
- Να είναι σε θέση να χρησιμοποιούν το SSC για την προώθηση της συζήτησης σχετικά με τη σεξουαλική βία και τη βία που βασίζεται στο φύλο
- Να είναι σε θέση να θεσπίζουν κανόνες σχετικά με τον σεβασμό, την εμπιστευτικότητα και τις ερωτήσεις
- Να είναι σε θέση να χρησιμοποιούν ένα ευρύ φάσμα διαδραστικών και συμμετοχικών προσεγγίσεων με επίκεντρο τον μαθητή και εργαλεία για να βοηθήσουν τους μαθητές να συμμετέχουν, να αποκτήσουν γνώσεις, να προβληματιστούν, να επικοινωνήσουν και να αναπτύξουν δεξιότητες
- Να είναι σε θέση να επικοινωνούν με αυτοπεποίθηση και χωρίς να κρίνουν
- Να είναι σε θέση να χρησιμοποιούν την κατάλληλη γλώσσα που είναι κατανοητή από τους μαθητές και με την οποία νιώθουν άνετα, και να λαμβάνουν υπόψη τα διαφορετικά πολιτισμικά και θρησκευτικά υπόβαθρα, τις δεξιότητες, τις ταυτότητες φύλου και τους σεξουαλικούς προσανατολισμούς
- Να είναι σε θέση να συζητούν ανοιχτά με τους μαθητές για διάφορα θέματα και ζητήματα που σχετίζονται με το φύλο και τη σεξουαλικότητα, με κατάλληλο για την ηλικία και ανάπτυξη, πολιτισμικά ευαίσθητο και ολιστικό τρόπο
- Να είναι σε θέση να μην επιβάλουν προσωπικές απόψεις, πεποιθήσεις και υποθέσεις στους μαθητές
- Να είναι σε θέση να αναλύσουν και να συζητήσουν με κριτικό τρόπο τα κοινωνικά και πολιτισμικά πλαίσια και παράγοντες που επηρεάζουν τη σεξουαλικότητα και τη σεξουαλική συμπεριφορά των μαθητών
- Να είναι σε θέση να απαντήσουν κατάλληλα σε προκλητικές ερωτήσεις και δηλώσεις
- Να είναι σε θέση να χρησιμοποιήσουν ένα ευρύ φάσμα διαδραστικών και συμμετοχικών εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων με την ενεργή συμμετοχή των παραληπτών
- Να είναι σε θέση να προβληματίζονται κριτικά και εποικοδομητικά και να κατανοούν προσωπικά συναισθήματα, πεποιθήσεις, εμπειρίες, στάσεις και αξίες

(συμπεριλαμβανομένων των προκαταλήψεων)

- Να είναι σε θέση να σκέφτονται και να κατανοούν καλύτερα τα συναισθήματα, τις πεποιθήσεις, τις στάσεις και τις αξίες των άλλων ατόμων σχετικά με τη σεξουαλικότητα
- Να είναι σε θέση να υποστηρίξουν τους μαθητές στην ανάπτυξη κριτικής σκέψης
- Να είναι πρόθυμοι να συνεργαστούν με εξωτερικούς επαγγελματίες σεξουαλικής υγείας

Επιπλέον, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τους ακόλουθους πόρους για να μάθετε πως μπορείτε να αντιμετωπίσετε τη διαφορετικότητα:

- <https://www.forbes.com/sites/lyndashaw/2016/03/20/7-ways-to-handle-diversity/#4fa07dc46e9a>
- <https://www.hrzone.com/engage/employees/team-diversity-how-to-work-with-people-who-are-different-to-you>
- <https://careers.gazprom-mt.com/blog/5-tips-handling-objections-understanding-differences-opinion/>
- <https://www.stonewall.org.uk/power-inclusive-workplaces>
- Εγχειρίδιο «Σεξουαλικός προσανατολισμός και σεξουαλική διαφορετικότητα στον χώρο εργασίας»:
https://www.griffith.edu.au/_data/assets/pdf_file/0023/196034/PiD-Sexual-Orientation-Gender-Diversity-Handbook.pdf

---

Ενσυναίσθηση

Διαπροσωπική δεξιότητα

Ορισμός

Ένα καλό επίπεδο αυτής της δεξιότητας σημαίνει ότι είστε σε θέση να βάζετε το εαυτό σας στη θέση των άλλων ατόμων και να κατανοείτε την άποψή τους, να έρχεστε πιο κοντά και να κατανοείτε καλύτερα τα άλλα άτομα. Το να έχετε ενσυναίσθηση σημαίνει ότι επιτρέπετε στο εαυτό σας να νιώσει συναισθήματά - χωρίς απαραίτητα να τα εκφράζει αμέσως.

Έχοντας αποκτήσει αυτή την δεξιότητα, το άτομο:

- Είναι σε θέση να βάλει το εαυτό του στη θέση κάποιου άλλου ατόμου
- Είναι σε θέση να κατανοήσει σε βάθος τις καταστάσεις των άλλων ατόμων
- Έχει την ικανότητα να μην κρίνει από τις ενέργειες άλλων ανθρώπων
- Είναι σε θέση να έχει το ίδιο συναίσθημα με ένα άλλο άτομο

Για να είναι σε θέση οι εκπαιδευτικοί να μεταδώσουν αυτή τη δεξιότητα στους μαθητές, θα πρέπει:

- Να ξέρουν τι είναι η αληθινή ενσυναίσθηση
- Να ξέρουν πως να παρακινήσουν τους μαθητές τους να υιοθετήσουν την ενσυναίσθηση απέναντι στα ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) άτομα και ζητήματα (αυτό μπορεί να είναι διαφορετικό για τα αγόρια και τα κορίτσια, επειδή τα αγόρια έχουν μάθει ότι με το να είναι υπερβολικά αρσενικά και μη εμφατικά, προστατεύονται από το να μην τους θεωρούν αδύναμους και «γκέι»)

Συνάφεια

Η ενσυναίσθηση είναι προϋπόθεση για την πραγματική κατανόηση και ανοχή και είναι διαφορετικό από το να προσποιούμαστε ή να ανεχόμαστε από απόσταση. Είναι πολύ σημαντικό η ομάδα να θεσπίζει βασικούς κανόνες προτού συζητήσει ζητήματα που σχετίζονται με αυτό το θέμα, όπως: δεν είναι όλα τα άτομα υποχρεωμένα να πουν κάτι, να μην είναι αρνητικοί στα σχόλια άλλων ατόμων και να διατηρούν τα προσωπικά σχόλια στην ομάδα.

Σχετική γνώση

Μπορούμε να ζητήσουμε από τους μαθητές μας να προτείνουν τους κανόνες που πιστεύουν ότι είναι απαραίτητοι για μια ανοιχτή, ειλικρινή συζήτηση, που διέπεται από σεβασμό. Οι

κανόνες που μπορούν να προτείνουν μπορεί να περιλαμβάνουν τους εξής:

- Ακούμε ο ένας τον άλλο
- Δεν διακόπτουμε ο ένας τον άλλο
- Δεν κρίνουμε ο ένας τον άλλο
- Καμία ερώτηση δεν είναι χαζή
- Οι προσωπικές ιστορίες ή συναισθήματα δεν κοινοποιούνται έξω από αυτήν την ομάδα χωρίς συγκατάθεση
- Σεβόμαστε τις απόψεις των άλλων ατόμων
- Κάνουμε ερωτήσεις
- Είμαστε ανοιχτοί απέναντι στις νέες ιδέες
- Κάνουμε και δεχόμαστε σχόλια

Ο εκπαιδευτικός πρέπει να ελέγξει εάν αναφέρονται οι βασικοί κανόνες. Συνήθως, οι βασικοί κανόνες σχετίζονται με τέσσερις πτυχές:

1. Δείξτε σεβασμό (μην κρίνετε τους ανθρώπους επειδή δεν σας αρέσουν οι ίδιοι ή τα σχόλιά τους)
2. Μην ξεπεράσετε τα όρια (κάποιου άλλου ατόμου)
3. Μην ασκείτε βία (αυτό αφορά και την επικοινωνία)
4. Να είστε προσιτοί (να μπορείτε να ασκείτε και να λαμβάνετε κριτική)

Ωστόσο, ο καθορισμός βασικών κανόνων είναι απλώς μια αρχή για έναν διάλογο στον οποίο μπορεί να ασκηθεί η ενσυναίσθηση. Για καλύτερη κατανόηση της αληθινής ενσυναίσθησης, θα θέλαμε να σας συμβουλευόμαστε να διαβάσετε για τη «μη βίαιη επικοινωνία», βλέποντας εδώ:

- https://en.wikipedia.org/wiki/Nonviolent_Communication
- <https://www.youtube.com/watch?v=8sjA90hvnQ0>
- <https://www.youtube.com/watch?v=rWdQ7mKsQIc&list=PLPNVcESwoWu4II9C3bhkYIWB8-dphbzJ3&index=4>

Επιπλέον, για να δημιουργήσουμε ένα καλύτερο περιβάλλον για μαθητές ΛΟΑΤΚΙ+, το GLMA (Snowdon, 2013) προτείνει τα εξής:

- Ανάπτυξη βασικών πολιτικών και διαδικασιών για την υποστήριξη των μαθητών και του προσωπικού της σχολής που βρίσκονται σε μετάβαση
- Ορισμός ενός ατόμου-σημείου για τις ανάγκες των διεμφυλικών ατόμων
- Διαβεβαίωση ότι οι δημόσιες δηλώσεις σχετικά με τη διαφορετικότητα περιλαμβάνουν τα ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) άτομα

-
- Δυνατότητα στους ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) μαθητές και υπαλλήλους να αυτοπροσδιορίζονται κατά τη συμπλήρωση φορμών και ερευνών του οργανισμού
  - Να λαμβάνεται υπόψη η ένταξη των ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) ατόμων, όταν πραγματοποιούνται εορτασμοί ή σχεδιάζονται εκδηλώσεις σχετικά με τη διαφορετικότητα
  - Να ενθαρρύνεται ο σχηματισμός ομάδων ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) μαθητών, προσωπικού ή / και καθηγητών και να γίνονται συχνά συναντήσεις με τα μέλη ή τους αντιπροσώπους τους
  - Ορισμός ενός ατόμου-σημείου για τα ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) άτομα ή μια υψηλού επιπέδου συμβουλευτική ομάδα για ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) ζητήματα
  - Δημιουργία μιας ιστοσελίδας ή / και φυλλαδίου του ιδρύματος με πληροφορίες και πόρους που σχετίζονται με τα ΛΟΑΤΚΙ+ (LGBTQI+) άτομα
-

Αναφορές

Bridge, L., Smith, P., & Rimes, K. A. (2019). Sexual orientation differences in the self-esteem of men and women: A systematic review and meta-analysis. *Psychology of Sexual Orientation and Gender Diversity*, 6(4), 433–446. <https://doi.org/10.1037/sgd0000342>

Council of Europe. (2018). *Safe at school: Education sector responses to violence based on sexual orientation, gender identity/expression or sex characteristics in Europe*. Strasbourg, France: Council of Europe. Retrieved from <https://rm.coe.int/prems-125718-gbr-2575-safe-at-school-a4-web/16809024f5>

GALE, n.d. *How Does Social Exclusion Work?*. [image].

GLSEN. (2019). *Safe Space Kit* (pp. 18-19). Retrieved from <https://www.glsen.org/sites/default/files/2019-11/GLSEN%20English%20SafeSpace%20Book%20Text%20Updated%202019.pdf>

It Gets Better Project. (2019). *LGBTIQ+ Glossary*. Retrieved from <https://itgetsbetter.org/blog/lesson/glossary/>

Lick, D. J., Durso, L. E., & Johnson, K. L. (2013). Minority stress and physical health among sexual minorities. *Perspectives on Psychological Science*, 8, 521-548.

Linsky, A., Bachman, R., & Straus, M. (1995). *Stress, culture & aggression*. New Haven, Conn: Yale University Press.

Mbuva, J. (2016). Exploring Teachers' Self-Esteem and Its Effects on Teaching, Students' Learning and Self-Esteem. *Journal Of Higher Education Theory And Practice*, 16 (5), 59-68.

Merriam-Webster.(2019). *Themselves*.Merriam-Webster. Retrieved from <https://www.merriam-webster.com/words-at-play/themselves>

Polytarchi, E. (2019). *Teacher training, sexual diversity in VET: a trainers' manual* (pp. 19-21). Athens, Greece: EUROTraining Educational Organization.

Redde, Harald; Kruijer, Hans; Wijssen, Ciel; Mouthaan, Ineke (2009). *Eenkwestie van persoonlijkheid?Aandachtvoorhomoseksualiteit in het voortgezet onderwijs*. Utrecht: Rutgers NissoGroep. Retrieved 14 October 2020, from <http://www.edudivers.nl/doc/onderzoek/RNG-Een%20kwestie%20van%20persoonlijkheid%20%282009%29.pdf>

Understanding the stress response - Harvard Health. (2011). Retrieved 16 October 2020, from <https://www.health.harvard.edu/staying-healthy/understanding-the-stress-response>

UNESCO. (2016). *MORE THAN BULLYING: HOMOPHOBIC AND TRANSPHOBIC VIOLENCE MANIFESTS IN A NUMBER OF WAYS* [Image]. Retrieved from <https://www.gale.info/doc/unesco/INT-2016-UNESCO-OutInTheOpen.pdf>

UNESCO. (2016). *NOT JUST INSIDE SCHOOLS: HOMOPHOBIC AND TRANSPHOBIC VIOLENCE IN EDUCATIONAL SETTINGS HAPPENS IN MORE THAN ONE PLACE* [Image]. Retrieved from <https://www.gale.info/doc/unesco/INT-2016-UNESCO-OutInTheOpen.pdf>

heteronormativity. *European Institute for Gender Equality*. Retrieved from <https://eige.europa.eu/thesaurus/terms/1237>

Dankmeijer, P. (2018). *Sexual Diversity in Schools: Reader*. GALE.

A. Higgins et al. (2016) *The LGBTIreland Report: national study of the mental health and wellbeing of lesbian, gay, bisexual, transgender and intersex people in Ireland*. GLEN and BeLonGTo, Dublin, Ireland, p. 310.

Snowdon, S. (2013). *Recommendations for Enhancing the Climate for LGBT Students and Employees in Health Professional Schools*. Washington, DC: GLMA: Health Professionals Advancing LGBT Equality. Retrieved from <https://healthdiversity.pitt.edu/sites/default/files/RecommendationsforEnhancingLGBTClimateinHealthProfessionalSchools.pdf>

A.J. Lewis, J. White (2009). Brief report: The defense mechanisms of homophobic adolescent males: A descriptive discriminant analysis. *Journal of Adolescence* 32 (2009) 435e441